

Geleneksel Spor Oyunlarının Turizme Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Kırgızistan Örneği

Akif KORKMAZ¹ ve Mustafa Murat KIZANLIKLI²

Öz

Küreselleşmeyle beraber sınırların ortadan kalktığı dönemde post modern dokulara artan ilgiyle birlikte geleneksel spor oyunları tüm dünyada dikkatleri çekmektedir. Çünkü “küyerelleşen” dünyada geleneksel spor oyunları “küyerel” olgular barındırmakta ve Türk milletinin göçebe bozkır yaşam kültürünü yansıtmaktadır. Bu araştırmanın amacı, geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmine olan sosyal, kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkilerini belirlemek ve yerel halkın geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumu ile bu etkiler arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini Bişkek’te yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında anket formu kullanılmıştır. İlgili form 2021 yılı Temmuz-Eylül ayları arasında 440 kişiye uygulanmıştır. Verilerin analizinde faktör analizi ve betimleyici analizler ile t-testi, ANOVA testi, korelasyon ve regresyon analizleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili algılarının bireysel özelliklere göre anlamlı bir farklılık göstermediği; geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutum ile sosyal kültürel, ekonomik, siyasi ve çevresel etkiler arasında ise farklı düzeylerde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel spor oyunları, turizm, genel tutum, Kırgızistan

A Research on the Effects of Traditional Sports Games on Tourism: The Case of Kyrgyzstan

Abstract

Traditional Sports Games draw attention all over the world with the increasing interest in post-modern textures in the era when borders disappeared with globalization. Because in the “globe-localized” world, traditional sports games contain “globe-local” phenomena and reflect the nomadic steppe life culture of the Turkish nation. This research aims to determine the social, cultural, environmental, economic and political effects of traditional sports games on Kyrgyzstan tourism and to reveal the relationship between the general attitude of the local people towards traditional sports games and these effects. The sample of the research consists of the local people living in Bishkek. A questionnaire form was used to collect data. The relevant form was applied to 440 people between July and September 2021. In the data analysis, factor and descriptive analyses, t-test, ANOVA, correlation and regression analyses were applied. According to the research results; it has been determined that local people’s perceptions of traditional sports games do not differ significantly according to their characteristics; and there is a relationship at different levels between the general attitude towards games and positive social, cultural, economic, political, environmental effects and negative environmental effects.

Key Words: Traditional sports games, Tourism, Overall attitude, Kyrgyzstan

Atıf İçin / Please Cite As:

Korkmaz, A. ve Kızanlıklı, M. M. (2023). Geleneksel spor oyunlarının turizme etkileri üzerine bir araştırma: Kırgızistan örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1193-1208. doi:10.33206/mjss.1232238

Geliş Tarihi / Received Date: 10.01.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 04.04.2023

¹ Yüksek lisans - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği, ABD, akifkorkmaz46@gmail.com

 ORCID: 0000-0002-2470-4454

² Doç. Dr. - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Turizm Fakültesi, muratm.kizanlikli@manas.edu.kg,

 ORCID: 0000-0002-6953-767X

Giriş

Spor turizmi kapsamında düzenlenen büyük spor etkinliklerinin ev sahibi ülke veya şehri birçok yönden etkilediği ifade edilmektedir. Bu tür etkinliklere ev sahipliği yapan ülkenin veya şehrin küresel imajı yükselmekle birlikte ekonomik, sosyal kültürel, çevresel ve siyasi gelişimi hızlanmaktadır (Caiazza ve Audretsch, 2015, s. 1). Spor turizmi küreselleşme sürecinden sonra bütün dünyanın ilgisini çeken önemli bir turizm türü haline gelmiştir. Bunda ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişerek ucuzlaması ve yaygın hale gelmesi önemli bir paya sahiptir. Bu yüzden çoğu turizm bölgesi farklı amaçlar doğrultusunda spor turizmüne önem vererek küresel turizm pazarındaki konumunu güçlendirmeye çalışmaktadır (Yanardağ, 2018, s. 52).

Geleneksel spor oyunları belirli bir halk kültürüne doğrudan bağlı, çoğunlukla fiziksel oyun ve sınırlı veya profesyonel değişkenleri olmayan oyun benzeri unsurlarla rekabet eden spor faaliyetleri olmakla beraber modern sporlardan daha fazla ritüel içermektedir. Bu nedenle geleneksel spor oyunları geleneksel değerleri korumuş, katılımcıların becerilerini geliştirmiş ve bugünü geçmişle ilişkilendirmeye yardımcı olmuştur. Bununla birlikte geleneksel spor oyunları kültürün ve tarihin ortak meyvesi olarak ortaya çıkmakta ve toplumun kültürel mirası olarak görülmektedir. Bu oyunlar farklı davranış biçimlerinin, başkalarıyla iletişim kurmanın ve çevreyle temasa geçmenin derin toplumsal köklerini yansıtmaktadır. Bunun yanı sıra eğlence amaçlı da oynanan bu oyunlar geleneksel ayin ve törenlere göre gerçekleştirilen, dini inançlarla bağlantılı, günlük yaşamdaki uygulamalardan ilham alan, kültürel mirasın bir parçası olarak belirtilmektedir (Bronikowska ve Groll, 2015, s. 1-2). Ayrıca geleneksel spor oyunları ekip çalışması, işbirliği, mücadele yönetimi, öncelikli hedefler belirleme gibi becerileri geliştirdiği, karakter oluşturduğu, topluluğa ait olma duygularını ve adil oyun duygularını geliştirdiği için katılımcılar açısından oldukça önemlidir. Öte yandan geleneksel spor oyunları sadece sıradan oyun ve eğlence olmayıp, ata mirası ve kolektif hafızanın gelecek nesillere aktarılmasını sağlamanın yanında kırsal alanlarda turizmin gelişmesini de teşvik etmektedir (Ćurčić, Bjeljac ve Brankov, 2020, s.48).

Türk göçebe yaşam şekline göre gelişen, geçmişten günümüze kadar ulaşan yardımlaşmayı, hoşça vakit geçirmeyi sağlayan, rekreasyonel amaçlarla da yapılan geleneksel hale gelen ritüelleri içeren spor faaliyetleri “Geleneksel Türk Sporları” olarak ifade edilmektedir. Geleneksel sporlar Türklerin yaşam şekli, bozkır kültürü, yaşanan coğrafyanın çetin koşulları ve toylarda düzenlenen sporlar gibi Türk milletinin kültürel pratiklerinden meydana gelmiştir. Geleneksel Türk spor oyunları Türklerin yaşam biçimine, doğuştan gelen özelliklerine ve yaşadıkları alanların özelliklerine göre şekillenmiştir. Bu oyunlar genelde panayırda ve eğlence törenlerinde düzenlenmiştir (Karahüseyinoğlu, 2008, s. 68). Geleneksel Türk sporları hem savaşa hazırlık talimi hem de eğlence ve spor amacıyla yapılan etkinlikler olduğu için Türk kültür yaşamında tarih boyunca önemli bir yere sahip olmuştur (Ceylan, Kazancı, Özgül ve Günaşdı, 2020, s. 19).

Küreselleşmeyle beraber post modern olgulara olan ilgi giderek artmaktadır. Dolayısıyla post modern olgulara olan yönelme sonucunda turizme olan talep bireyci düşünce ve davranış tarzları bağlamında yeniden şekillenmektedir. Bu nedenle turistler alternatif turizm çeşitlerinden kırsal turizm, macera turizmi, spor turizmi ve kültür turizmüne yönelmektedir (Kozak, Evren ve Çakır, 2013, s. 17). Post modern dokular içeren geleneksel spor oyunları bütün dünyada dikkatleri çekmekte ve önemli bir turizm unsuru olarak görülmektedir. Dolayısıyla geleneksel spor oyunlarının düzenlendiği ülke veya şehrin turizmüne olan etkileri merak konusu olmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmüne olan sosyal kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkileri araştırılmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın temel amacı, yerel halkın geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumunu araştırmaktır. Bununla birlikte yerel halkın geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmüne etkilerine yönelik algılarını ortaya koymak çalışmanın bir diğer amacıdır. Geleneksel sporların Türk kültürü açısından çok önemli bir kültürel miras olması bu çalışmanın yapılmasında en önemli etkidir. Geleneksel spor oyunları önemli bir turizm çekicilik unsuru olduğu halde bu alanda henüz bir çalışmaya rastlanılmamış olması nedeniyle, çalışmanın literatürdeki ilgili boşluğu doldurması ve konuya ilişkin yapılacak yeni çalışmalara kaynak teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Geleneksel Spor Oyunları

Geleneksel spor oyunlarının genel olarak hayatta kalma faaliyetlerinden (avlanma gibi), belirli yaşam biçimlerinden veya askeri faaliyetlerden (okçuluk, ata binme, eskrim vb.) geldiği belirtilmektedir. Eğlenmek

için yapılan faaliyetler, düzenli koşullar altında, önceden belirlenmiş bir saha veya parkurda belirli kurallara göre yapıldığında oyuncuların güç, hız ve diğer motor becerilerini gerektiren spor haline gelmiştir. Geleneksel spor oyunlarında amaç kazanmaktır ve en iyi performanslar yerel efsanelerde bulunur ancak istatistiksel bir verisi yoktur bu nedenle bu performanslar hatırlanan zamana göre değişiklik göstermektedir (Bronikowska vd., 2015, s. 1).

Geleneksel spor oyunları, kaynaklandıkları toplumun kültürel kimliğinin, halk geleneğinin ve kültürünün bir parçasıdır. Bazı geleneksel spor oyunları binlerce yıldır yapılmakta ve çeşitli sosyal toplulukların bel kemiğini oluşturmaktadır. Bu oyunlar ortaya çıktıkları bölgelerde yaşayan halkın spor ve rekreasyon alanındaki yaratıcılığının bir ifadesidir. Geleneksel spor oyunları, özel bir fiziksel hazırlık ve eğitim olmaksızın herkesin (genç, yaşlı, erkek ve kadın) katılabileceği eğlencelerdir. Bununla beraber belirli geleneksel spor oyunları bireylerin fiziksel yeteneklerinin, güçlerinin ve olgunluklarının bir gösterimini temsil etmekte ve toplumda yüksek bir konuma sahip olmalarını sağlamaktadır (Ćurčić vd., 2020, s. 44). Geleneksel spor oyunları, ritüel bir karaktere sahip olabilen boş zaman ve eğence amaçlı etkinliklerdir. Bu oyunlar küresel miras zenginliğinin bir parçası olmakla birlikte bölgesel veya yöresel kimlikten meydana gelmekte ve bireysel veya toplu bir şekilde uygulanmaktadır. Geleneksel spor oyunları, uygulamalarında ve organizasyonlarında popüler bir karaktere sahiptir, ancak spora dönüştürüldüğünde tek tip ve kurumsal olma eğilimindedir (Bronikowska ve Groll, 2015, s.2). Geleneksel spor oyunları, toplum tarafından kabul edilen, geçmişle bugün arasında bağ kuran, süreklilik arz eden, usta-çırak ilişkisine dayanan, nesiller boyu sözlü olarak aktarılan, deneyim yoluyla öğrenilen sporlar ve oyunlar şeklinde belirtilmektedir. Geleneksel spor oyunlarının kurallarının yanı sıra oyunların yapılacağı alan, kullanılacak malzemeler, oyunların başlangıç ve bitiş ritüelleriyle beraber sözlü kültürel ürünleri de önemlidir. Ayrıca eğlenmek ve yarışmak amacıyla yapılan geleneksel spor oyunları bireylerin bir arada bulunmasını ve iletişim kurmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla geleneksel spor oyunları kişinin sosyalleşmesini sağlayarak bireylere aidiyet duygusu vermekle birlikte kendilerini ait oldukları kültürün bir parçası olarak hissetmelerini sağlamaktadır. Kısaca geleneksel spor oyunları heyecan ve hareketi buluşturan, başlangıç ve bitişte uygulanan kendine özgü ritüelleri ile kültürel bir süreçtir (Nalcioglu, 2019, s. 128). Geleneksel spor oyunları, Türklerin bozkır göçebe yaşam tarzına göre şekillenmiş, milli ve kültürel özelliklerine göre ortaya çıkmış, milli, dini ve eğence törenlerin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Türk halklarının sanat, edebiyat, örf, adet ve gelenek göreneklerinin oluşmasında geleneksel spor oyunları önemli bir yer teşkil etmektedir. Geleneksel spor oyunları Türklerin yaşam tarzlarının her evresinde yer almakla beraber çok yönlü işlevlerde kullanılmıştır. Dolayısıyla bu oyunlar oynandığı topluluklarda millet olma bilincini güçlendirmekte, milli duyguları tatmin etmekte, aynı ritüellerden zevk alan halkları kaynaştırmakta, kolektif hafızayı canlandırmakta ve arketip kültür kodlarını uyandırarak karşımıza çıkmaktadır (Türkmen, 2019, s. 15).

Eski uygarlıkların neredeyse tamamında görülen geleneksel spor oyunları, her milletin kültüründe farklı boyutta yer almıştır. En eski uygarlıklardan biri olan Türklerde, geleneksel spor oyunlarının yeri ve önemi diğer uygarlıklardan oldukça farklıdır. Çünkü bu oyunlar Türklerin oyundan ziyade yaşam şeklidir. Geleneksel spor oyunları Asya'dan Avrupa'ya bütün Türk dünyasında bir onur ve gurur kaynağı olarak görülmektedir. Türk halklarında meydan gelen birçok geleneksel spor oyunlarının başında binicilik, atıcılık ve güreş gibi oyunlar gelmektedir. Türkler at binmeyi, ok atmayı ve güreş tutmayı; ibadet olarak kabul etmekte ve bu sporların yapıldığı mekânı ibadet yeri, uygulanan meydanı; er meydanı, cem ve savaş meydanları olarak görmüşlerdir. Bununla birlikte Türk halkları geleneksel sporları savaş tekniklerini geliştirme yolu olarak görürken fiziki yeteneği ise ruhsal gücün ve kutsanmış olmanın işareti saymaktadır. Geleneksel sporlar geniş ahlaki ve siyasi yansımaların sosyal değerler çerçevesinde organize edilen yapılandırılmış halka açık organizasyonlardır (Türkmen, 2017, s. 29).

Geleneksel Spor Oyunlarının Etkileri

Uluslararası düzenlenen büyük spor organizasyonları ülkelerin birbirleriyle rekabet ettikleri, kendi sosyal kültürel değerlerini bütün dünyaya tanıtmaya ve duyurma fırsatı olarak gördükleri bir alan haline dönüşmüştür (Güçer ve Silik, 2014, s. 153). Bununla birlikte spor etkinliklerinin bir takım sosyal ve toplumsal faydaları vardır. Bunlar; toplumsal dayanışma ve kaynaşmayı sağlaması, çevreye duyarlı olması, demokratik bir toplum inşa etmesi, sosyal aktivite çeşitliliğini artırması, insanları sosyalleştirmesi, ulusal bilinç oluşturması, aile bağlarını güçlendirmesi, uluslararası iletişim kurması ve uluslar üstü kültürel bir kimlik meydana getirmesi şeklinde özetlenmektedir (Öncel, 2018, s. 361).

Geleneksel Spor Oyunlarının Sosyal-Kültürel Etkileri

Spor organizasyonlarının sosyal kültürel etkisi; organizasyona katılan kişilerin yaşam tarzına, davranış şekline, kişiler arasındaki etkileşime, toplumsal yaşamı iyileştirmeyi ve yeni spor organizasyonları oluşturmak için yapılan faaliyetleri içermektedir. Uluslararası organizasyonların ev sahibi ülke veya bölgelerin yerel değerlerini ve geleneklerini öne çıkaran uzun süreli sosyal kültürel sonuçlara neden olduğu belirtilmektedir. Bu organizasyonlarda sivil toplum kuruluşları ile kamu ve özel sektörün birlikte çalışarak yerel halkı büyük organizasyonlarla ilgili bilinçlendirdiği ifade edilmektedir. Spor organizasyonlarının olumlu sosyal kültürel etkileri vardır. Ancak doğal çevrenin bozulması, kültürel mirasa zarar verilmesi ve özel değerlerin ticarileşmesi gibi olumsuz sosyal kültürel etkileri de bulunmaktadır (Silik ve Güçer, 2016, s. 100). Spor organizasyonlarını düzenleyen ülkelerin, uluslararası arenada tanınırlığın artması, ülke halkı ile diğer toplumlar arasında sosyal kültürel etkileşimler olması, yerel halkın fiziksel ve mental açıdan hazzı ulaşması ve başarı duygularının öne çıkarılması gibi sosyal kültürel beklentileri bulunmaktadır (Can ve Değirmen, 2017, s. 93). Spor etkinliklerine ev sahibi yapan ülkelerde yerel halka sağlanan faydalar arasında birliktelik, fikir paylaşımı, sosyal kültürel etkileşim, ulusal kimlik ve toplum refahı gibi geneli ilgilendiren sonuçlar görülmektedir. Bununla birlikte ülke imajının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, geleneksel değerlerin canlandırılması ve olumlu yönde kültürel etkilerde spor organizasyonlarının olumlu etkilerindedir (Yapraklı ve Ünal, 2020, s. 177). Buna ek olarak geleneksel spor organizasyonlarında oynanan oyunlar kültürel miras olduğu için önemli bir kültürel turizm potansiyeli oluşturmaktadır. Ayrıca kültür turizmine olan ilginin artırılması için kullanılan bir araçtır.

Geleneksel Spor Oyunlarının Ekonomik Etkileri

Dünyaca önemli olan büyük spor organizasyonlarının büyük çoğunluğu iki ya da dört yılda bir düzenlenmektedir. Bu organizasyonlar ev sahibi ülkenin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ayrıca ev sahibi ülke deneyim kazanıp, uluslararası diplomatik ilişkiler kurarak küresel güçler arasında yerini almaktadır. Bilim insanları, küresel ekonominin sürekli artan neo-liberal şartları nedeniyle büyüme fırsatlarını yakalamak amacıyla büyük organizasyonları desteklemektedir. Çünkü büyük etkinliklerin sermaye çekme potansiyeli oldukça yüksektir. Ancak bu etkinliklere en büyük destek hükümet ve yerel yönetim tarafından verilmektedir (Terekli ve Çobanoğlu, 2018, s. 99). Spor organizasyonlarındaki ekonomik etki, bir spor etkinliğinden kaynaklanan bir ekonomideki net değişim olarak tanımlanmaktadır. Değişiklik, spor tesislerinin ve hizmetlerinin satın alınması, işletilmesi, geliştirilmesi ve kullanımını içeren faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bunlar sırasıyla ziyaretçilerin harcamalarını, kamu harcamalarını, istihdam fırsatlarını ve vergi gelirlerini oluşturmaktadır. Bu harcamaların ekonomik etkileri doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkilerden oluşmaktadır. Doğrudan etkiler, ziyaretçilerin artan mal ve hizmet talebini gidermek için yaptığı satın almalarıdır. Dolaylı etkiler, ilk seyircilerin yaptığı harcamalardan kazanılan sıcak paranın yeniden dolaşıma sokularak ek turlarının dalgalanma etkisidir. Uyarılmış etkiler, doğrudan ve dolaylı etkilerin körüklediği ekonomik faaliyetten kaynaklanan istihdam ve hane gelirindeki artıştır (Lee, 2008, s. 1). Bunun yanı sıra düzenlenen organizasyonlarda yaşanan finansman hatası, alt ve üst yapı yetersizliği, yetersiz destekçi ve yanlış maliyet hesaplamaları gibi eksiklikler büyük organizasyonları ekonomik yönden olumsuz etkilemektedir (Güçer ve Silik, 2014, s. 155).

Bu spor organizasyonlarını düzenleyen ülkelerin insanları için yeni istihdam olanakları ortaya çıktığı, ülkenin bilinirliğinin arttığı, turizmin geliştiği, toplumsal eğitimin iyileştiği ve bireylerin kültürel seviyesinin yükseldiği belirtilmektedir. Ancak organizasyonlardan elde edilen gelirlerin maliyeti karşılamadığı durumlarda hükümetlerin vergi oranlarını artırdığı ifade edilmektedir (Can ve Değirmen, 2017, s. 94).

Geleneksel Spor Oyunlarının Çevresel Etkileri

Büyük spor organizasyonları, yeni spor tesisleri, yeni yollar, hava alanları, kamusal ulaşımı geliştirme çalışmaları, bölgesel ekonomiyi canlandırma girişimleri, güzelleştirme çalışmaları, turizm işletmeleri ve sosyal hizmetler gibi büyük gelişmeler için adeta bir uyarıcı görevi görmektedir. Özellikle geleneksel spor oyunları gibi organizasyonlar kültürel kimliğin korunmasında önemli bir araçtır. Bunların yanı sıra kamusal mekânların iyileştirilmesi, alt ve üst yapı olanaklarının geliştirilmesi, etkinliklerin yapılacağı yerin çevresinin estetik açıdan güzelleştirilmesi, hava kirliliğinin azaltılması, atık yönetimi ve turizm tesislerinin kurulması veya geliştirilmesi oyunların çevresel etkilerindedir (Ak, 2015, s. 9-10).

Spor etkinliklerinin olumsuz çevresel etkileri arasında aşırı kalabalık, çöp, mülk tahribatı, gürültü kirliliği, kirlilik, geçici ve kalıcı tatil evlerinin görünümü yer almaktadır (Jackson, 2008, s. 242). Bununla birlikte büyük etkinliklere ev sahipliği yapan bölgelerde, etkinlikten önce ve etkinlik esnasında uygulamaya

koyulan birtakım önlemler yerel halkın yaşam kalitesini ciddi manada etkilemektedir. Trafik sıklığı, park yeri sorunları ve alınan yoğun güvenlik önlemleri bölge sakinlerinin gününbirlik işlerinin aksamasına neden olmaktadır (Yapraklı ve Ünal, 2020, s. 178). Ayrıca büyük spor etkinliklerinin fiziksel ve doğal çevreyi tahrip etmesi önemli bir çevresel sorun teşkil etmektedir. Algılanan olumsuz fiziksel ve çevresel etkilerin, arazi kullanımında değişikliklere, plajların, göllerin, nehirlerin kirlenmesine, kültürel ve tarihi kaynakların bozulmasına yol açtığı belirtilmektedir (Kim, Gürsoy ve Lee, 2006, s. 89).

Geleneksel Spor Oyunlarının Siyasi Etkileri

Spor, uluslararası siyasi ilişkilerde her zaman olumlu yönde önemli bir yaptırım aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, sporun ve büyük spor etkinliklerinin uluslararası siyasette ağırlığı giderek artmaktadır. Uluslararası ilişkilerde kullanılan birincil diplomatik araçların etkisiz olduğu durumlarda spor ikincil bir diplomatik araç işlevi görmektedir. Bu ikincil araç kendini güçsüz hisseden ülkeler ve topluluklar tarafından kullanılmaktadır (Doğu ve Sunay, 2010, s. 93-94). Kentsel itibarın dünyaya nasıl yansıtıldığı düşünüldüğünde imaj, tanınma, saygınlık ve statü için diğer şehirlerin imajlarıyla rekabet ettikleri görülmektedir. En basit ifadeyle, bir şehri 'iyi bir yer' veya 'kötü bir yer' olarak düşünmek ve onu küresel kentsel statü hiyerarşisinde bir yere yerleştirmek için mücadele edilmektedir. Büyük spor etkinlikleriyle birleştiğinde, bu itibarlar özellikle kalıcı olmaktadır (Schimmel, 2006, s. 160). Bununla birlikte bireyler siyasi çıkar sağlamak için bu tür büyük spor etkinliklerine katılmaktadır. Bu, bireylerin hem politik hem de politik olmayan alanlarda kariyerlerini geliştirmek amacıyla bir etkinliğe katılımın sunduğu görünürlüğü kullanmak için gerçekleştirdikleri bir eylemdir. Nitekim Olimpiyatlar veya Geleneksel Spor Oyunları gibi prestijli spor etkinliklerinde yer alan politikacılar, kendilerini etkinlikle ilişkilendirerek siyasi imajlarını geliştirme, spor otoriteleri ve ticari kuruluşlarla temaslar yoluyla halkla ilişkilerini güçlendirme fırsatı yakalamaktadır (Malfas, Theodoraki ve Houlihan, 2004, s. 217).

Spor organizasyonları, küresel toplum içerisinde milletlerin ve şehirlerin yeniden konumlandırılmasına neden olacak niteliktedir. Bu etkinlikler bütün dünyaya ev sahibi ülke ve şehirlerin nerede olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte uluslararası alanda yer aldıklarını ve söz sahibi oldukları mesajını vermelerini sağlamaktadır (Ak, 2015, s. 8). Bu bağlamda geleneksel spor oyunları Kırgızistan'ı uluslararası arenaya çıkararak önemli bir organizasyondur.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın amacı, hipotezleri, evreni, örnekleme, veri toplama süreci ve verilerin analiziyle ilgili metodolojik bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Geleneksel spor oyunları Türk bozkır yaşam kültürünün bir ürünü olarak ortaya çıkmış ve günümüze kadar ulaşmıştır. Bazı spor oyunları unutulmuş olsa da birçoğu halen yaşatılmaktadır. Türklerin yaşam şekline, geleneklerine, bozkır kültürüne, yaşadıkları çetin coğrafyaya göre şekillenen geleneksel spor oyunları Türk halklarının ortak mirasıdır. Bu bağlamda yoğun olarak Türk bozkır kültürüne ait özelliklere sahip olan Kırgızlar geleneksel spor oyunları için önemli bir toplumdur. Ayrıca geleneksel spor oyunlarının araştırılması ve incelenmesi için en uygun coğrafya Kırgızistan'dır. Bu araştırmanın temel amacı, yerel halkın geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumunu araştırmaktır. Bununla birlikte yerel halkın geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmine etkilerine yönelik algılarını ortaya koymak bu çalışmanın bir diğer amacıdır.

Geleneksel sporların Türk kültürü açısından çok önemli bir kültürel miras olması bu çalışmanın yapılmasındaki en önemli etkidir. Aynı zamanda geleneksel spor oyunları önemli bir turizm çekicilik unsuru olduğu halde bu alanda henüz bir çalışmaya rastlanılmamış olması da başka bir etkidir. Bu bağlamda literatürdeki bu boşluğu doldurmak, konuya ilişkin yapılacak yeni çalışmalara kaynak teşkil edecek özgün bir eser ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Literatürdeki ilgili çalışmalar incelendiğinde spor oyunlarına gösterilen destek aynı zamanda genel tutum olarak adlandırılmaktadır (Milhalik ve Simonetta, 1999; Zhou ve Ap, 2009). Diğer araştırmalarda olduğu gibi (Silik, 2014) yerel halkın geleneksel spor oyunlarına yönelik tutumunda bireysel özelliklerin önemli olduğu düşünülerek araştırmanın ilk hipotezi geliştirilmiştir:

H₁: *Yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumu bireysel özelliklerine göre farklılık gösterir.*

Spor etkinliklerine ev sahibi yapan ülkelerde yerel halka sağlanan faydalar arasında birliktelik, fikir paylaşımı, sosyal kültürel etkileşim, ulusal kimlik ve toplum refahı gibi geneli ilgilendiren sonuçlar görülmektedir. (Yapraklı ve Ünalın, 2020). Büyük spor organizasyonlarının olumlu sosyal kültürel etkileri, bireylerin topluluk faaliyetlerine katılımını arttırmak, millet olma bilincini geliştirmek, eğlence fırsatları sağlamak ve sağlıklı yaşamaya katkı sunmak olarak ifade edilmektedir (Bull ve Lovell, 2007). Bu bilgiler ışığında **H₂** hipotezi geliştirilmiştir.

H₂: Olumlu sosyal kültürel etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.

Spor oyunlarının katılımcıların çevresel farkındalıklarını hızlı bir şekilde geliştirdiği (Kim, Gürsoy ve Lee, 2006) ve yerel toplumlarda olumlu çevresel etkilere sebep olduğu bazı turizm gelişimi araştırmalarında (Andriotis ve Vaughan, 2003; Choi ve Sirakaya, 2005) belirtilmektedir. Diğer taraftan trafik sıkışıklığı, gürültü kirliliği, doğal ve fiziksel çevrenin tahribatı ve arazi kullanım kalıplarında değişikliğe sebep olması gibi bazı olumsuz çevresel etkilerine de vurgu yapılmaktadır (Lorde, Greenidge ve Devonish, 2011; Ritchie, Shipway, ve Cleeve, 2009). Bu bilgilerden hareketle geleneksel spor oyunlarının çevresel etkilerinin genel tutum üzerindeki etkisine yönelik aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H₃: *Olumlu çevresel etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.*

H₄: *Olumsuz çevresel etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.*

Dünyaca önemli olan büyük spor organizasyonlarının büyük çoğunluğu 2 ya da 4 yılda bir düzenlenmektedir. Bu organizasyonlar ev sahibi ülkenin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bilim insanları, küresel ekonominin sürekli artan neo-liberal şartları nedeniyle büyüme fırsatlarını yakalamak amacıyla büyük organizasyonları desteklemektedir (Terekli ve Çobanoğlu, 2018). Spor organizasyonlarındaki ekonomik etki, bir spor etkinliğinden kaynaklanan bir ekonomideki net değişim olarak tanımlanmaktadır. Değişiklik, spor tesislerinin ve hizmetlerinin satın alınması, işletilmesi, geliştirilmesi ve kullanımını içeren faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bunlar sırasıyla ziyaretçilerin harcamalarını, kamu harcamalarını, istihdam fırsatlarını ve vergi gelirlerini oluşturmaktadır (Lee, 2008).

Büyük spor olayları ev sahibi destinasyonlara yönelik algıları değiştirmektedir. Böylece turistlerin bu destinasyonları ziyaret etmeleri için itici güç oluşturmaktadır. Ancak destinasyon pazarlaması çalışmaları, spor ve destinasyon arasındaki bağı görünür kılmazsa, zamanla imaj ve farkındalıkta bozulmaya neden olmaktadır. Hem teklif sürecinde hem de olayın kendisinde, teklif sürecinde olası yolsuzluk, yetersiz tesisler veya ev sahibi topluluk ile ziyaretçiler arasında ev sahibi bölgenin imajına zarar verebilecek çatışmalar gibi başarısızlık riskleri vardır.(Yuen, 2008). Bunun yanı sıra düzenlenen organizasyonlarda yaşanan finansman hatası, alt ve üst yapı yetersizliği, yetersiz destekçi ve yanlış maliyet hesaplamaları gibi eksiklikler büyük organizasyonları ekonomik yönden olumsuz etkilemektedir (Güçer ve Silik, 2014). Bununla birlikte organizasyonlardan elde edilen gelirlerin maliyeti karşılamadığı durumlarda hükümetlerin vergi oranlarını arttırabileceği ifade edilmektedir (Can ve Değirmen, 2017). Buradan hareketle aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H₅: *Olumlu ekonomik etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.*

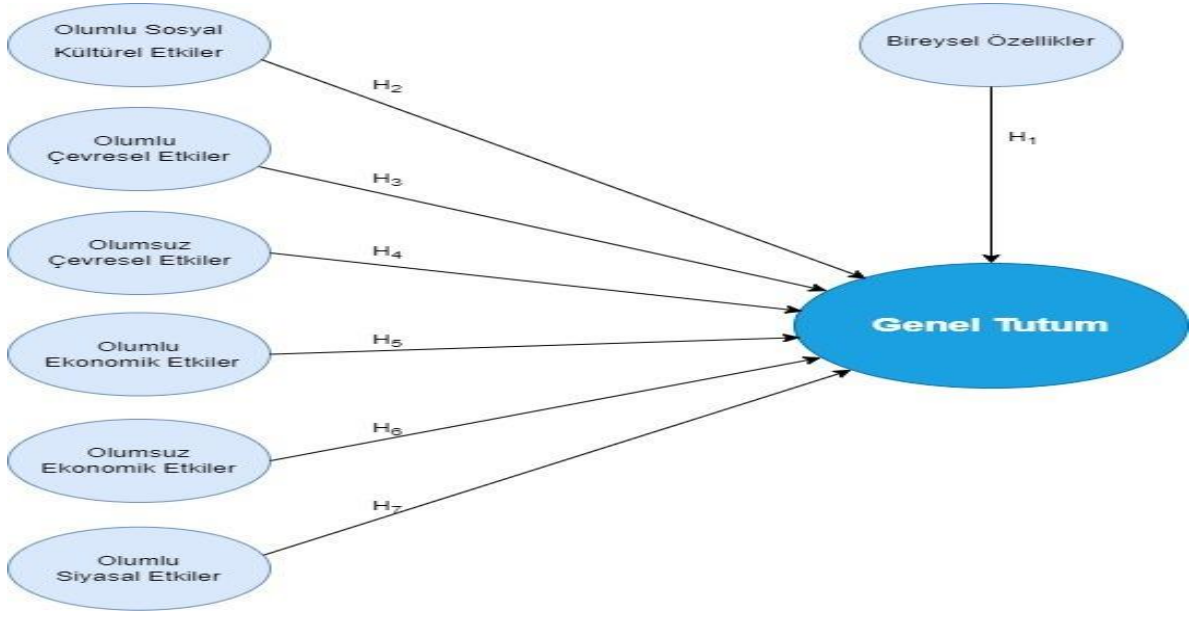
H₆: *Olumsuz ekonomik etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.*

Spor, uluslararası siyasi ilişkilerde her zaman olumlu yönde önemli bir yaptırım aracı olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, sporun ve büyük spor etkinliklerinin uluslararası siyasette ağırlığı giderek artmaktadır. Uluslararası ilişkilerde kullanılan birincil diplomatik araçların etkisiz olduğu durumlarda spor ikincil bir diplomatik araç işlevi görmektedir. (Doğu ve Sunay, 2010).

Kentsel itibarın dünyaya nasıl yansıtıldığı düşünüldüğünde imaj, tanınma, saygınlık ve statü için diğer şehirlerin imajlarıyla rekabet ettikleri görülmektedir. Büyük spor etkinlikleriyle birleştiğinde, bu itibarlar özellikle kalıcı olmaktadır (Schimmel, 2006). Bununla birlikte bireyler siyasi çıkar sağlamak için bu tür büyük spor etkinliklerine katılmaktadır. Nitekim Olimpiyatlar gibi prestijli spor etkinliklerinde yer alan politikacılar, kendilerini etkinlikle ilişkilendirerek siyasi imajlarını geliştirme, spor otoriteleri ve ticari kuruluşlarla temaslar yoluyla halkla ilişkilerini güçlendirme fırsatı yakalamaktadır (Malfas, Theodoraki ve Houlihan, 2004). Spor organizasyonları, küresel toplum içerisinde milletlerin ve şehirlerin yeniden konumlandırılmasına neden olacak niteliktedir. Bu etkinlikler bütün dünyaya ev sahibi ülke ve şehirlerin uluslararası alanda yer aldıklarını ve söz sahibi oldukları mesajını vermelerini sağlamaktadır (Ak, 2015). Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H₇: *Olumlu siyasi etkiler yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkiler.*

Araştırma modeli Őekil 1'deki gibi oluşturulmuştur:

Őekil 1. Araştırma Modeli

Kırgızistan'da turizm sektörü henüz gelişme aşamasındadır. Bu nedenle Kırgızistan turizminin geliştirilmesine yönelik yapılacak araştırmalar oldukça önemlidir. Diğer taraftan geleneksel spor oyunları gibi uluslararası düzenlenen büyük spor organizasyonlarının sosyal kültürel, cvresel, ekonomik ve siyasi alanlarda çok ciddi etkileri olmaktadır. Ayrıca spor organizasyonları turizmin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Dolayısıyla geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmine olan etkilerinin araştırılması söz konusu etkilerin olumluya cvrilmesi veya olumsuz etkilerin en aza indirilebilmesi açısından önemlidir. Ayrıca Kırgızistan'da geleneksel spor oyunlarının turizm sektörüne olan etkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamış olması da araştırmanın literatüre sağlayacağı katkısını göstermektedir.

Evren ve rneklem

Araştırmanın evreni Kırgızistan'da yaşayan yerel halktan oluşmaktadır. Ancak evrenin tamamına ulaşma gücülüğü nedeniyle evreni en iyi Şekilde temsil edebileceği düşünülen Bişkek'te yaşayan yerel halk örneklem olarak seçilmiştir. Evrende var olan her birimin örneklemleme girme olasılığının eşit olmasının uygun olabileceği için basit tesadüfi örneklemleme yöntemi tercih edilmiştir. Başka bir ifadeyle her birim diğer birimlerden bağımsız bir Şekilde eşit seçilme olasılığına sahiptir (zdoğru ve Aydın, 2012, s. 360). Bişkek Őehrinin nüfusu 2021 yılı itibariyle 1.074.075 olmuştur (Stat.kg, 2021). Israel, (1992: 2) tarafından yapılan çalışmada nüfusun 100.000'den fazla olduğu örneklemelerde %95 güvende 400 kişiye ulaşmanın rneklemi temsil etmede yeterli ve evreni genelleyebilir olduğu belirtilmektedir. Alan araştırmasında araştırmaya katılmayı kabul eden 550 kişiye ulaşılmış, tam olarak doldurulmuş olan 440 anket formu değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu hazırlanırken ilgili literatür incelenerek Prayag vd. (2013, s. 635) ve Silik (2014, s. 118) tarafından yapılan araştırmalarda kullanılan soru formlarından yararlanılmıştır. Anket formunda iki bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların bireysel özellikleri ile ilgili yedi önermeye yer verilmiştir. İkinci bölüm geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmine yönelik etkilerini belirlemek amacıyla otuz c ifadeden oluşmaktadır. Ölçekte yerel halkın geleneksel spor oyunlarının etkileri ile ilgili değerlendirmelere katılım düzeyi "kesinlikle katılmıyorum" ifadesinden "kesinlikle katılıyorum" ifadesine doğru 5'li likert Şeklinde derecelendirilmiştir. Alan araştırmasına başlamadan önce anket formunun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Kültürel ve dil farklılıklarından kaynaklanabilecek anlam ve algı sorunlarını ortadan kaldırmak için soru formu dil uzmanları tarafından Türkçe'den Rusça ve Kırgızca'ya cvrilerek ölçeklerin dil akıcılığı ve anlam bütünlüğü kontrol edilmiştir. Daha sonra anket formlarının ön test uygulamaları yapılarak anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla pilot uygulama yapılmış ve değerlendirmeler sonrası anket formuna

son hali verilmiştir. Anket formu, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 23.06.2021 tarih ve 2021-02.08 sayılı toplantısından alınan izin sonrasında 2021 yılı Temmuz-Eylül aylarında yüz yüze uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Anket formunun geçerlik testi için faktör analizi yapılmış ve maddelerin faktör yükleri hesaplanmıştır. Maddelerin faktör yükleri ve birbirleri arasındaki kovaryans yapıları incelenmiş, faktör yükü 0,30'dan düşük olan ve birden çok faktörlerde yer alan dört ifade ölçekten çıkartılarak 29 maddeden oluşan yedi faktörlü yapı analizlerde kullanılmıştır. Bu nedenle olumsuz siyasi etkiler ve olumsuz sosyal kültürel etkiler ile ilgili ifadeler ölçekten çıkarılmış ve bu değişkenler hipotezlere dâhil edilmemiştir. Araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumlarına ilişkin algılarında bireysel özelliklerinden kaynaklanan anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla t-testi ve Anova testi yapılmıştır. Katılımcıların geleneksel spor oyunlarının sosyal kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkileri ile oyunlara yönelik genel tutum algıları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca korelasyon analizi ile tespit edilen ilişkilerin yönünü ve düzeyini belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizleri uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırma için toplanan veriler, çalışmanın amacı doğrultusunda yapılan analizler aracılığıyla değerlendirilmiştir. Çalışmada ilk önce güvenilirlik analizi yapılmış, daha sonra betimleyici, farklılık ve ilişki/etki analizleri yapılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Analiz Bulguları

		f	%
Cinsiyet	Erkek	208	47,27
	Kadın	232	52,73
Yaş	18-24	146	33,18
	25-34	123	27,95
	35-44	92	20,91
	45-54	46	10,45
	55 ve üstü	33	7,5
Medeni Durum	Evli	240	54,55
	Bekâr	200	45,45
Eğitim Durumu	İlköğretim	30	6,82
	Lise	49	11,14
	Üniversite	304	69,09
	Lisansüstü	57	12,95
Meslek	Serbest Meslek	79	17,95
	Kamu Çalışanı	112	25,45
	Özel Sektör Çalışanı	71	16,14
	İşçi	65	14,77
	Emekli	9	2,05
	Esnaf	16	3,64
	Akademisyen	46	10,45
	Diğer	42	9,55
Gelir Düzeyi	En alt	33	7,5
	Alt	103	23,41
	Orta	227	51,59
	Üst	72	16,36
	En üst	5	1,14
Bişkek'te Yaşama Süresi	1-5	83	18,86
	6-10	72	16,36
	11-15	70	15,91
	16-20	78	17,73
	21 ve üstü	137	31,14

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanlar arasında kadınların oranının (%52,73) daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%69,9) lisans eğitimi aldıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcıların %33'ü 18-24 yaş, %28'i ise 25-34 yaş aralığındadır. Çalışmaya katılanların %51,59'u orta derecede gelire sahip olduğunu belirtirken sadece % 1,14'ü en üst seviyede geliri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %31,14'ünün 21 yıldan uzun süredir Bişkek'te yaşadığı ve %25,45'inin kamu çalışanı olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ile Bartlett küresellik testi (Bartlett's Test) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda KMO değerinin 0,899 olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla KMO değerinin faktör analizi yapabilmek için çok iyi derecede olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra Bartlett analizi sonucunda bulunan 6520,851 ki-kare değerinin yanında 0,000 anlamlılık derecesi maddelerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Kalkan, 2011, s. 199, Kurnaz ve Yiğit, 2010, s. 39). Faktör analizine ilişkin özet bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır:

Tablo 2. Geleneksel Spor Oyunları Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi ve Güvenirlik Analizi Bulguları

	<i>Madde Sayısı</i>	<i>Varyans (%)</i>	<i>Güvenirlik Katsayısı</i>
1. Olumlu Sosyal Kültürel Etkiler Boyutu	6	30,634	0,892
2. Genel Tutum Boyutu	5	12,453	0,859
3. Olumsuz Çevresel Etkiler Boyutu	4	5,945	0,875
4. Olumlu Ekonomik Etkiler Boyutu	5	5,530	0,805
5. Olumlu Siyasi Etkiler Boyutu	4	5,005	0,810
6. Olumlu Çevresel Etkiler Boyutu	3	4,355	0,686
7. Olumsuz Ekonomik Etkiler Boyutu	2	3,454	0,755
Geleneksel spor oyunları ölçeği için açıklanan toplam varyans: %67,377			
Cronbach's Alpha: 0,891			
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO): 0,899		Bartlett Küresellik Testi: Ki-kare: 6520,851 s.d.: 406 p: 0.000	

Tablo 2 incelendiğinde geleneksel spor oyunları ölçeği ile ilgili olarak öz değer 1'den yüksek olan 7 faktörden oluşan bir yapı ortaya çıkmış ve açıklanan toplam varyans: %67,377 olmuştur. Faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,030'dan düşük olan iki önerme ve faktör yükleri birden fazla boyutta birbirine çok yakın olan iki önerme olmak üzere dört ifade ölçekten çıkartılmış ve 29 maddeden oluşan yedi faktörlü yapı analizlerde kullanılmıştır. Yapılan Cronbach's Alpha analizi bulgularına göre ise ($\alpha=0,891$) geleneksel spor oyunları ölçeğinin yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunları hakkındaki düşüncelerinin demografik özelliklerine göre herhangi anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ANOVA ve t testleri yapılmıştır. Yapılan testlerle araştırmanın ilk hipotezi test edilmiştir.

Tablo 3. Geleneksel Spor Oyunlarına Yönelik Genel Tutumun Bireysel Özelliklere Göre Karşılaştırılması

		<i>n</i>	<i>X̄</i>	<i>s.s.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Erkek	208	4,095	0,811	0,581	0,578
	Kadın	232	4,135	0,703		
Yaş Grubu	18-24	146	4,088	0,784	2,350	0,054
	25-34	123	3,992	0,854		
	35-44	92	4,222	0,564		
	45-54	46	4,143	0,853		
	55 ve üstü	33	4,376	0,418		
Bişkek'te Yaşama Süresi	1-5	83	4,147	0,875	2,170	0,072
	6-10	72	3,919	0,874		
	11-15	70	4,046	0,786		
	16-20	78	4,136	0,662		
	21 ve üstü	137	4,226	0,622		

p<0.05

Tablo 3'te araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumlarının bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi ve anova testi sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumları cinsiyet ($t=0,581$; $p=0,578$), yaş ($F=2,350$; $p=0,054$) ve Bişkek'te yaşama süresine ($F=2,170$; $p=0,072$) göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgulardan hareketle yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunun bireysel özelliklere göre farklılık gösterdiğini öne süren araştırma hipotezi (H_1) reddedilmiştir.

Araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumları ile bu oyunların sosyal kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkilerine yönelik algıları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi ile tespit edilen ilişkilerin yönünü ve düzeyini belirlemek için ise basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır:

Tablo 4. Değişkenler Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Matrisi

Değişkenler	Olumlu Sosyal Kültürel Etkiler	Olumlu Çevresel Etkiler	Olumsuz Çevresel Etkiler	Olumlu Ekonomik Etkiler	Olumsuz Ekonomik Etkiler	Olumlu Siyasi Etkiler	Genel Tutum
1. Olumlu Sosyal Kültürel Etkiler	1.00						
2. Olumlu Çevresel Etkiler	0,286**	1.00					
3. Olumsuz Çevresel Etkiler	-,123**		1.00				
4. Olumlu Ekonomik Etkiler	,479**	,371**		1.00			
5. Olumsuz Ekonomik Etkiler	,150**	,221**	,263**	,137**	1.00		
6. Olumlu Siyasi Etkiler	,532**	,349**		,489**	,206**	1.00	
7. Genel Tutum	,622**	,288**	-,187**	,522**		,664**	1.00

**<0,01

Tablo 4'te yer alan pearson korelasyon katsayılarından (r) hareketle, genel tutum ile olumlu sosyal kültürel, çevresel, ekonomik, siyasi etkiler ve olumsuz çevresel etkiler arasında farklı düzeylerde ilişkiler tespit edilmiştir (p<0.01). Değişkenler arasında var olan korelasyon katsayısı 0 – 0,25 aralığında çok zayıf, 0,26-0,49 aralıdaysa zayıf, 0,50-0,69 arasında bir değer alıyorsa orta, 0,70-0,89 aralığında yüksek, 0,90-1 aralıdaysa çok yüksek düzeyde ilişki olduğunu göstermektedir (Dağdeviren, Kara ve Özdemir, 2018, s. 4440, Özdemir, Dağdeviren, Göker ve Özdemir, 2017, s. 121). Bu aralıklar dikkate alındığında, katılımcıların geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumu ile olumlu sosyal kültürel etkilere yönelik algıları arasında (r=0,622), olumlu ekonomik etkilere yönelik algıları arasında (r=0,522) ve olumlu siyasi etkilere yönelik algıları arasında (r=0,664) orta düzeyde ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Yine genel tutum ile katılımcıların olumlu çevresel etkilere yönelik algıları arasında zayıf (r=0,288) ve olumsuz çevresel etkilere yönelik algıları arasında çok zayıf (r=-0,187) düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Değişkenler arasında var olan ilişkilerin düzeyini ve yönünü tespit edebilmek için regresyon analizi yapılmıştır. “Regresyon analizi, bağımlı bir değişken ile bağımlı değişken üzerinde etkisi olduğu varsayılan bağımsız değişken veya değişkenler arasındaki ilişkinin matematiksel bir model ile açıklanmasıdır” (Güngör ve Armutlu, 2020, s. 85, Kıyat, Özgüleş ve Günaydın, 2018, s. 485). Tek değişkeni olan bir regresyon analizi; $Y = a + bX$ şeklindeki genel formülle ifade edilmektedir. Geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutum ile sosyal kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkilere ilişkin algı arasındaki ilişkiye yönelik tek değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Geleneksel Spor Oyunlarına Yönelik Genel Tutum İle Sosyal Kültürel, Çevresel, Ekonomik ve Siyasi Etkilere İlişkin Algı Arasındaki İlişkiye Yönelik Tek Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Std. Hata	t	p	R	R ²	F
Genel Tutum (H ₂)	Sabit	1,852	0,139	13,318	0,000	0,622	0,387	276,622
	Olumlu Sosyal Kültürel Etkiler	0,562	0,034	16,632	0,000			
Regresyon Modeli: Genel Tutum = 1,852+ 0,562 (Olumlu sosyal kültürel etkiler)								
Genel Tutum (H ₃)	Sabit	3,297	0,135	24,475	0,000	0,288	0,083	39,604
	Olumlu Çevresel Etkiler	0,257	0,041	6,293	0,000			
Regresyon Modeli: Genel Tutum = 3,297+ 0,257 (Olumlu çevresel etkiler)								
Genel Tutum (H ₄)	Sabit	4,478	0,097	45,997	0,000	0,187	0,035	15,887
	Olumsuz Çevresel Etkiler	-0,140	0,035	-3,986	0,000			
Regresyon Modeli: Genel Tutum = 4,478+ -0,140 (Olumsuz çevresel etkiler)								
Genel Tutum (H ₅)	Sabit	2,205	0,152	14,462	0,000	0,522	0,272	163,898
	Olumlu Ekonomik Etkiler	0,511	0,040	12,802	0,000			
Regresyon Modeli: Genel Tutum = 2,205+ 0,511 (Olumlu ekonomik etkiler)								
Genel Tutum (H ₇)	Sabit	1,635	0,136	11,997	0,000	0,664	0,441	345,371
	Olumlu Siyasi Etkiler	0,632	0,034	18,584	0,000			
Regresyon Modeli: Genel Tutum = 1,635+ 0,632 (Olumlu siyasi etkiler)								

*p<0,01

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde katılımcıların olumlu sosyal kültürel etkilere yönelik algılarının geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutum üzerinde bir etkisinin olduğu görölmektedir ($p<0.01$). Bağımlı değişken genel tutumu açıklamada olumlu sosyal kültürel etkilerin pozitif yönlü orta düzeyde (0,622) etkili olduğu görölmektedir. R^2 belirlilik katsayısına göre ise, toplam varyansın yaklaşık %39'unun olumlu sosyal kültürel etkilere yönelik algıdan kaynaklandığı görölmektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgulara göre olumlu sosyal kültürel etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren (**H₂**) araştırma hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5'teki bulgulara göre katılımcıların olumlu çevresel etkilere yönelik algılarının geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutum üzerinde bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır ($p<0.01$). Genel tutum algısına yönelik regresyon katsayısı incelendiğinde ise (0,288) olumlu çevresel etkilerin genel tutum algısı üzerinde pozitif yönlü zayıf düzeyde bir etkisi olduğu görölmektedir. Genel tutum algısına ilişkin R^2 belirlilik katsayısına göre olumlu çevresel etkiler ile arasındaki ilişkinin sadece %8'lik kısmının olumlu çevresel etkilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, olumlu çevresel etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren (**H₃**) araştırma hipotezinin desteklendiği görölmüştür.

Katılımcıların olumsuz çevresel etkilere yönelik algılarının da geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutum üzerinde bir etkisinin olduğu görölmektedir ($p<0.01$). Verilere göre olumsuz çevresel etkilerin genel tutumu negatif yönlü çok zayıf düzeyde (-0,187) etkilediği belirlenmiştir. Bu etki varyansı (R^2) 0,03'lük bir oranla açıklamaktadır. Yani genel tutumun sadece %3'lük kısmı olumsuz çevresel etkilerden etkilenmektedir. Bu doğrultuda, olumsuz çevresel etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren (**H₄**) hipotez desteklenmiştir.

Katılımcıların geleneksel spor oyunlarının olumlu ekonomik etkilerine yönelik algılarının genel tutum üzerinde bir etkisinin olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Genel tutum algısına yönelik regresyon katsayısı incelendiğinde ise olumlu ekonomik etkilerin genel tutum algısı üzerinde pozitif yönlü orta düzeyde (0,522) bir etkisinin olduğu görölmektedir. Genel tutum algısına ilişkin R^2 belirlilik katsayısına göre olumlu ekonomik etkiler ile arasındaki ilişkinin %27'lik kısmının olumlu ekonomik etkilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle, olumlu ekonomik etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren (**H₅**) araştırma hipotezi desteklenmiştir. Diğer taraftan korelasyon matrisindeki bulgulardan hareketle (Tablo 5), olumsuz ekonomik etkilere yönelik algı ile genel tutum arasında bir ilişki bulunamadığı için regresyon katsayısı hesaplanamamış ve olumsuz ekonomik etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren (**H₆**) araştırma hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5'teki sonuçlara göre; araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunlarının olumlu siyasi etkilerine yönelik algılarının genel tutum üzerinde bir etkisinin olduğu görölmektedir ($p<0.01$). Genel tutumu açıklamada olumlu siyasi etkilerin pozitif yönlü ve orta düzeyde (0,664) etkili olduğu anlaşılmaktadır. R^2 belirlilik katsayısına bakıldığında ise toplam varyansın %44'unun olumlu siyasi etkilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle, olumlu siyasi etkilere yönelik algının yerel halkın geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutumunu etkilediğini öne süren araştırma hipotezi (**H₇**) kabul edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Büyük spor etkinlikleri; müsabakaları düzenlendiği yerde izleyenler ile medya araçlarıyla ulaşılan seyirci sayısı bağlamında ele alındığında, etkisi uluslararası bir boyuta ulaşmaktadır. Bununla beraber bu spor organizasyonları kamu yatırımına ihtiyaç duyduğu ve turist çekme özelliği olduğu için diğer etkinliklerden farklılaşmaktadır. Büyük spor etkinliklerinin farkı içsel (müsabaka sayısı, katılımcı ve izleyici sayısı, organizasyonun karmaşıklığı) ve dışsal özellikleri (yerel halka etkisi, basın ve turizm çekiciliği) göz önüne alındığında bu organizasyonlar; turist çeken, imajı yükselten, sürdürülebilir, sosyal kültürel, ekonomik, çevresel ve siyasi etkileri olan olaylardır. Dolayısıyla bu spor etkinlikleri sağladığı faydalar itibarıyla ülkeler için oldukça önemlidir (Çakıcı ve Güler, 2014, s. 37). Spor turizmi son zamanlarda önemli bir büyüme göstermiştir. Spor turizminden dünya çapında 800 milyar dolar gelir elde edilmektedir. Bu, turizmden elde edilen gelirin %25'ini oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler spor turizmini son yıllarda en hızlı büyüyen turizm türü olarak değerlendirmektedir (Jiménez-García, Ruiz-Chico, Peña-Sánchez ve López-Sánchez, 2020, s. 1). Bu bağlamda spor turizminin ne denli önemli olduğu ortaya çıkmakta ve büyümeyi sürdüreceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir sportif etkinlik olan geleneksel spor oyunları ev sahibi ülkenin turizm gelirlerinin artmasında aktif rol oynamaktadır.

Toplumsal yapı taşı olan kültür küreselleşmenin etkisi ile standartlaşmaya başlamıştır. Bu nedenle spor, bu standartlaşmayı önlemenin ve ortadan kaldırmanın bir yolu olarak görülmektedir. Sporun kültürel çeşitliliği koruma ve sosyalleşmeye olan etkisi geleneksel spor oyunlarının sergilendiği “göçebe oyunları” fikrini geliştirmiştir. Kırgızistan’da düzenlenen bu oyunlara 2014 yılında 19 ülkeden toplam 583 sporcu katılmış ve 10 spor dalında yarışmalar yapılmıştır. 2016 yılında yapılan göçebe oyunlarına 62 ülkeden toplam 1200 sporcu katılmış ve 26 spor dalında yarışmalar sergilenmiştir. Yine 2018’de yapılan etkinliklere 74 ülkeden toplam 1976 sporcu katılmış, 37 geleneksel spor dalında müsabakalar gerçekleştirilmiştir. Bu oyunlar göçebe yaşam şekline sahip Türk milletinin kültürel mirasının ve geleneksel spor oyunlarının, dünya medeniyetinin bir parçası olarak korumaktadır. Aynı zamanda küreselleşmeyle birlikte göçebe halk kültürünün ve dünyadaki etno-etnik geleneklerin uluslararası alanda geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve dünyaca tanınmasının sağlanması amacını taşımaktadır (Yozcu ve Demirkol, 2019, s. 72, Maksüdünov ve Dykanov, 2021, s. 296). Geleneksel spor oyunları yarışmalarının gerçekleştirildiği Dünya Göçebe Oyunları Kırgızistan’a gelen turistlerin sayısının artmasına önemli katkı sağlamıştır. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, Global Sports 2013, Forbes, National Geographic Gezgin, Coğrafi Seyahat Ödülleri, National Geographic, The Guardian, Financial Times göçebe oyunlarına çok önem vermiştir. Bunun yanı sıra Lonely Planet ve The Guardian Kırgızistan’ı 2019’da ziyaret etmek için en iyi 10 ülke arasında göstermiştir. Bu gelişmeler, kendini Orta Asya’da cazip bir turizm ülkesi olarak konumlandırmaya çalışan Kırgızistan için dünya çapındaki imajına olumlu katkılardır (Tayfun, Akgöz, Margazieva ve Asanova, 2020, s. 694-695).

Bu çalışmada Kırgızistan’daki yerel halkın geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumu ile bu oyunların yerel halktaki sosyal kültürel, çevresel, ekonomik ve siyasi etkilerine yönelik algıları araştırılmıştır. Araştırmaya katılanların geleneksel spor oyunlarının etkileri ile ilgili görüşleri incelendiğinde; en çok önemsedikleri önermelerin olumlu sosyal kültürel etkiler boyutunda yer alan “*geleneksel spor oyunları Kırgız halkı için gurur kaynağıdır*” önermesi olmuştur. Bunun yanı sıra katılımcılar olumlu ekonomik önermelerden “*geleneksel spor oyunları, Kırgızistan’ın dünya çapındaki imajını iyileştirmektedir*” önermesine yüksek düzeyde katılırken olumsuz ekonomik ifadelerden “*geleneksel spor oyunları yerel halk için vergi oranlarının artmasına neden olmaktadır*” önermesine orta düzeyde katılım göstermiştir. Olumlu siyasi etkiye ilişkin en çok katılım gösterilen ifade “*geleneksel spor oyunları Kırgızistan’ın bütün dünyada tanınmasını sağlamaktadır*” ifadesi olmuştur. Bunun yanı sıra katılımcılar “*geleneksel spor oyunları Türk devletleri arasındaki tarihi ve siyasi bağları güçlendirmektedir*” ve “*geleneksel spor oyunları Türk Birliğinin kurulması için önemlidir*” ifadelerine iyi derecede katılmışlardır. Çünkü göçebe bozkır yaşam kültüründen süzülüp gelen geleneksel spor oyunları Türk halklarının ortak kültürel mirası olmakla birlikte Türkleri birleştiren ortak noktalardan birisidir. Araştırmaya katılanlar geleneksel spor oyunları ile ilgili genel tutum ifadelerinden ise en çok “*geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan’da yapılmasını destekliyorum*” önermesine ilgi göstermişlerdir. Bunun nedeni geleneksel spor oyunlarının yer aldığı göçebe oyunlarının Kırgızistan’a kısa sürede olan etkilerinden kaynaklanmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; geleneksel spor oyunlarının Kırgızistan turizmine sosyal kültürel, ekonomik, çevresel ve siyasi etkileri olduğu görülmektedir. Geleneksel spor oyunları uluslararası alanda Kırgızistan’ın ülke imajını yükseltmektedir. Yine bu oyunlar sayesinde Kırgızistan’a gelen turist sayısında artış olmuştur. Buna ek olarak önemli medya kuruluşları geleneksel spor oyunlarına önem göstermiş, bu sayede Kırgızistan dünya çapında tanınmış ve kendini Orta Asya’nın turizm ülkesi olarak konumlandırmıştır. Geleneksel spor oyunları katılımcı ülkeler arasında siyasi iş birliklerine katkı sağlamıştır. Türk halklarının ortak kültürel mirası olan geleneksel spor oyunları Türk dünyasını ortak paydada buluşturarak birbirine daha da yakınlaştırmıştır. Böylece Türk dünyası ülkeleri arasında siyasi, ekonomik ve kültürel iş birlikleri artmıştır.

Geleneksel spor oyunları Türk dünyasını birleştiren ve kaynaştıran bir işleve sahiptir. Ayrıca geleneksel spor oyunlarının Kırgız halkının gurur kaynağı olduğu ve halkı birbirine yakınlaştırdığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte hem erkekler hem de kadınlar geleneksel spor oyunlarını desteklemektedir. Çünkü Türk bozkır yaşam kültüründe geleneksel spor oyunlarını kadınlar ile erkekler bazen birlikte bazen ayrı ayrı uygulamışlardır. Bunun nedeni olarak ise Türk töresinde kadına her zaman saygı duyulması ve ona değer verilmesi gösterilebilir. Türk töresinde kadın erkek ile eşit haklara sahiptir, devlet yönetimine dahi katılan kadınların toplumda oldukça saygın bir konumu vardır. Yine kadınlar gerektiğinde erkeklerle birlikte savaşlara da katılmıştır. Bu nedenle erkekler kadar kadınlar da geleneksel spor oyunları ile ilgilenmekte ve geleneksel spor oyunlarını desteklemektedir.

Geleneksel spor oyunlarının yer aldığı dünya göçebe oyunları kısa geçmişine rağmen çok ilgi görmüştür. Bunun nedeni geleneksel spor oyunlarının bünyesinde post modern olguları barındırmasıdır. Çünkü “küyerleşen” dünyada “küyerel” değerlere olan ilgi giderek artmaktadır. Bu yüzden geleneksel

spor oyunlarının önemli bir turistik çekicilik özelliği bulunmaktadır. Araştırma sonucunda geleneksel spor oyunlarının olumlu sosyal kültürel, ekonomik, çevresel ve siyasi etkilerinin geleneksel spor oyunlarına yönelik genel tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda geleneksel spor oyunlarının olumlu etkilerinin olumsuz etkilerinden daha fazla olduğu söylenebilir. Dolayısıyla geleneksel spor oyunları daha yaşanabilir bir dünya için önemlidir.

Araştırma sonuçlarından hareketle; geleneksel spor oyunlarının sergilendiği Dünya Göçebe Oyunlarının, “Türk Dünyası Geleneksel Spor Oyunları” şeklinde olimpiyat oyunları formatına dönüştürülerek sürekli ve düzenli olarak yapılmasının gelecek nesillere aktarılmasında etkili olacağı ve bu şekilde küreselleşen dünyaya karşı geleneksel Türk spor oyunlarının korunabileceği düşünölmektedir. Bunun yanı sıra, geleneksel spor oyunlarına uluslararası standartlar ve kurallar getirilmesi gerek organizasyon kalitesi gerekse de uluslararası katılımlarda sağlayacağı artış nedeniyle önemli olacaktır. Geleneksel spor oyunlarının düzenlenmesi için gerekli olan alt yapı ve üst yapı yatırımlarının çevreci ve sürdürülebilir nitelikte olmasına ve hizmet kalitesi standartlarına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca geleneksel spor oyunlarının düzenleneceği bölgelerde yerel halkın yaşam kalitesinin bozulmamasına ve yerel halkın oyunlara sağlayacağı katkının artırılmasına dikkat edilmelidir. Diğer taraftan, geleneksel spor oyunları ile ilgili tanıtım ve reklam çalışmalarının profesyonel reklam ajansları tarafından yapılarak, hükümetler ve yerel yönetimler ile sistemli ve koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi son derece önemlidir. Ayrıca, geleneksel spor oyunlarını tanıtıcı ve özendirici derslerin özellikle Türk Dünyası Ülkelerinin milli eğitim müfredatlarına eklenmesiyle genç neslin Türk Dünyasına yönelik bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Bu araştırma sadece Bişkek’te yaşayan yerel halk ile sınırlandırılmıştır, bundan sonra yapılacak araştırmalarda örneklem grubu Kırgızistan’ın geneli veya farklı Orta Asya ülkeleri için genişletilebilir. Diğer taraftan, araştırma Dünya Göçebe Oyunlarında oynanan 25 farklı geleneksel spor oyunu ile sınırlandırılmıştır.

Etik Beyan

“Geleneksel Spor Oyunlarının Turizme Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Kırgızistan Örneği” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 23.06.2021 tarih ve 2021-02.08 sayılı toplantısında alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değerildir.

Not

Bu çalışma Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda Akif Korkmaz tarafından hazırlanan “Geleneksel Spor Oyunlarının Kırgızistan Turizmine Etkileri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Kaynakça

- Ak, D. (2015). Olimpiyat oyunlarının ev sahibi kente etkileri açısından değerlendirilmesi. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 2(1), 1-19.
- Andriotis, K. ve Vaughan, R. D. (2003). Urban residents’ attitude toward tourism development: the case of Crete. *Journal of Travel Research*, 42(2), 172-185.
- Bronikowska, M., Petrovic, L., Horvath, R., Hazelton, L., Ojaniemi, A., Alexandre, J. ve Silva, C. F. (2015). History and cultural context of traditional sports and games in selected European countries. *TAFISA Recall*, 1-19.
- Bronikowska, M. ve Groll, M. (2015). Definition, classification, preservation and dissemination of traditional sports & games in Europe. *TAFISA Recall*, 1-10.
- Bull, C. ve Lovell, J. (2007). The impact of hosting major sporting events on residents: an analysis of the views and perceptions of Canterbury residents about the Tour de France 2007. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), 229-248.
- Caiazza, R. ve Audretsch, D. (2015). Can a sports mega-event support the hosting city's economic, socio-cultural and political development? *Tourism Management Perspectives*, 14, 1-2.

- Can, Z. G. ve Değirmen, S. (2017). Spor organizasyonlarının ekonomik açıdan incelenmesi: Mersin ili örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(4), 91 - 105.
- Ceylan, A., Kazancı, H., Özgül, O., ve Günaşdı, Y. (2020). Geleneksel sporların türkiyedeki gelişim süreci (2012-2020). M. Türkmen içinde, *IX. Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları Sempozyumu Bildiri Kitabı* (s. 18-33). Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 330 Kongreler Dizisi: 45.
- Choi, H. S., ve Sirakaya, E. (2005). Measuring Residents' Attitude Toward Sustainable Tourism: Development of Sustainable Tourism Attitude Scale. *Journal of Travel Research*, 43(4), 380-394.
- Čurčić, N., Bjeljac, Ž., ve Brankov, J. (2020). Rural Olympics As Promoters Of Old Folk Sports And Games . A. Trdina, M. R. Demir, T. Špindler, ve M. Rangus içinde, *Bet on Health, International Scientific Conference, October 29-30 2020, Book of Abstracts* (s. 44-48). Brežice: Faculty of Tourism, University of Maribor.
- Çakıcı, C., ve Güler, O. (2014). Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmaya değer mi? ekonomik beklentiler ve turizm açısından bir değerlendirme. 37-50. Mersin: Doğu Akdeniz Sempozyumu.
- Dağdeviren, A., Kara, M., ve Özdemir, H. (2018). Çavundur termal konaklama tesislerinde algılanan hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti ve davranışsal niyetler. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(30), 4435-4442.
- Doğu, G. A. ve Sunay, H. (2010). Uluslararası ilişkiler ve spor. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 93-100.
- Güçer, E. ve Silik, C. E. (2014). Uluslararası spor organizasyonlarının etkileri: 2013 Mersin XVII. Akdeniz Oyunları'na Yönelik Bir Uygulama. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(Special Issue 1), 148-170.
- Güngör, H. Y. ve Armutlu, M. R. (2020). Havayolu firmalarının finansal başarısızlıklarının tahmini. *Turkish Business Journal*, 1(2), 80-88.
- Israel, G. D. (1992). *Determining Sample Size*.
- Jackson, L. A. (2008). Residents' perceptions of the impacts of special event tourism. *Journal of Place Management and Development*, 1(3), 240-255.
- Jiménez-García, M., Ruiz-Chico, J., Peña-Sánchez, A. R., ve López-Sánchez, J. A. (2020). A bibliometric analysis of sports tourism and sustainability (2002–2019). *Sustainability*, 12(7), 28-40.
- Kalkan, A. (2011). Kişisel tutum, öznel norm ve algılanan davranış kontrolünün girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 189-206.
- Karahüseyinoğlu, M. (2008). Geleneksel türk spor kamuoyunun profilinin belirlenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), 66 - 74.
- Kıyat, G. B., Özgüleş, B., ve Günaydın, S. C. (2018). Algılanan kurumsal itibar ve işe bağlılığın duygusal emek davranışı üzerine etkisi: sağlık çalışanları örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21(3), 473-494.
- Kim, H. J., Gursoy, D., ve Lee, S.-B. (2006). The impact of the 2002 World Cup on South Korea: Comparisons of pre-and post-game. *Tourism Management*, 27(1), 86-96.
- Kozak, M. A., Evren, S., ve Çakır, O. (2013). Tarihsel süreç içinde turizm paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7 - 22.
- Kurnaz, M. A., ve Yiğit, N. (2010). Fizik tutum ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(1), 29-49.
- Lee, S. (2008). A review of economic impact studies on sporting events. *The Sport Journal*, 1-6.
- Lorde, T., Greenidge, D. ve Devonish, D. (2011). Residents' perceptions of the impacts of the ICC cricket world cup 2007 on Barbados: comparisons of pre and post games. *Tourism Management*, 32(2), 349-356.
- Maksüdünov, A., ve Dykanov, K. (2021). World nomad games as an emerging large-scale event and its role in tourism development in Kyrgyzstan. S. Arora, ve A. Sharma içinde, *Event Tourism In Asian Countries Challenges and Prospects* (s. 287-308). Burlington: Apple Academic Press.
- Malfas, M., Theodoraki, E., ve Houlihan, B. (2004). Impacts of the Olympic Games as Mega-Events. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Municipal Engineer*, 157(3), 209-220.
- Mihalik, B. J. ve Simonetta, L. (1999). A midterm assessment of host population's perceptions of the 1996 Summer Olympics: support, attendance, benefits, and liabilities. *Journal of Travel Research*, 37(3), 244-248.
- Nalcıoğlu, Z. S. (2019). Geleneksel sporların ve oyunların müzelenmesi. C. Buyar, M. Türkmen, ve N. Useev içinde, *Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları VIII Bildiri Kitabı* (s. 127-140). Kahramanmaraş: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını.
- Öncel, A. (2018). Uluslararası spor organizasyonlarının sosyo-ekonomik etkileri: 2012 Londra olimpiyatları örneği ve türkiye için bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(22), 357-375.
- Özdemir, H., Dağdeviren, A., Göker, G. ve Özdemir, S. N. (2017). Otel çalışanlarının iş tatmini ve örgütsel bağlılık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 114-123.
- Özdoğru, M. ve Aydın, B. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin karara katılma durumları ve istekleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 357-367.
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R. ve Alders, T. (2013). London residents' support for the 2012 Olympic games: the mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, 36, 629-640.
- Ritchie, B. W., Shipway, R. ve Cleeve, B. (2009). Resident perceptions of mega sporting events. A non-host city perspective of the 2012 London Olympic Games. *Journal of Sport & Tourism*, 14(2/3), 143-167.

- Schimmel, K. S. (2006). Deep play: Sports mega-events and urban social conditions in the USA. *The Sociological Review*, 54(2_suppl), 160-174.
- Silik, C. E. (2014). *Uluslararası spor organizasyonlarının sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri: 2013 mersin XVII. Akdeniz oyunlarına yönelik bir uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Silik, C. E. ve Güçer, E. (2016). Uluslararası spor organizasyonlarının sosyo-kültürel etkileri: 2013 Mersin XVII. Akdeniz oyunlarına yönelik bir uygulama. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 97 - 115.
- Stat.Kg (2021). *Kırgızistan Milli İstatistik Komitesi Nüfus Verileri*. 12 27, 2021 tarihinde <http://www.stat.kg/ru/publications/demograficheskij-ezhagodnik-kyrgyzskoj-respubliki/> adresinden alındı.
- Tayfun, A., Akgöz, E., Margazieva, N. ve Asanova, K. (2020). İşletmeler için turizm yatırım potansiyelinin belirlenmesi: Kırgızistan örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 693-704.
- Terekli, M. S. ve Çobanoğlu, H. O. (2018). Mega spor organizasyonlarının ekonomik etkilerinin Türkiye açısından avantaj ve dezavantajları. *The Journal of Social Science*, 2(3), 95-107.
- Türkmen, M. (2017). Türklerde spor ve oyun kültürü. O. İmamoğlu içinde *Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar - Sporlar Sempozyumu, Bildiri Kitabı* (s. 29-40). Kahramanmaraş.
- Türkmen, M. (2019). Türk halklarının geleneksel sporlarındaki ritüeller. C. Buyar, M. Türkmen ve N. Useev içinde, *Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları VIII Bildiri Kitabı* (s. 15-22). Kahramanmaraş: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Kahramanmaraş Belediyesi Yayını.
- Yanardağ, A. A. (2018). Boş zaman ve rekreasyon kavramlarının ortaya çıkışı ve gelişimi. M. Tuna içinde, *Turizm Sosyolojisi* (s. 44-61). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2606.
- Yapraklı, T. Ş. ve Ünalın, M. (2020). Kış Avrupa gençlik olimpiik festivalinin sosyo-kültürel, çevresel ve ekonomik etkisinin belirlenmesi. *Sosyoekonomi*, 28(43), 175-194.
- Yozcu, S. ve Demirkol, Ş. (2019). Göçebe Turizmi ve Göçebe Kültürünün Turizm Potansiyelinin Değerlendirmesi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 62-77.
- Yuen, B. (2008). Sport and urban development in Singapore. *Cities*, 25(1), 29-36.
- Zhou, Y. ve Ap, J. (2009). Residents' perceptions towards the impacts of the Beijing 2008 Olympic Games. *Journal of Travel Research*, 48(1), 78-91.

EXTENDED ABSTRACT

Traditional sports games are sports activities that are related to a specific folk culture, mostly competing with physical play and game-like elements that do not have limited or professional variables but contain more rituals than modern sports. That is why traditional sports games have preserved traditional values, improved participants' skills, and helped to connect the present with the past. However, traditional sports games emerge as the common fruit of culture and history and are seen as the cultural heritage of society. These games reflect the deep social roots of different forms of behaviour, communication with others and getting in touch with the environment. In addition, these games, which are also played for entertainment purposes, are performed according to traditional rituals and ceremonies, connected with religious beliefs, inspired by practices in everyday life, and are mentioned as part of the cultural heritage.

Sports activities that have developed according to the Turkish nomadic lifestyle, have reached from the past to the present, provide assistance, have a pleasant time, and include rituals that have become traditional for recreational purposes are expressed as "Traditional Turkish Sports." Traditional sports have emerged from the cultural practices of the Turkish nation. Traditional Turkish sports games are shaped according to the lifestyle of Turks, their innate characteristics, and the characteristics of the areas they live in. These games are usually organized at fairs and entertainment ceremonies. Traditional Turkish sports have had an important place in Turkish cultural life throughout history, as they are both war preparation training and entertainment and sports activities.

Traditional sports games have emerged as a product of the Turkish steppe living culture and have survived to the present day. Although some sports games have been forgotten, many of them are still being kept alive. Traditional sports games, shaped according to the way of life of the Turks, their traditions, steppe culture, and the harsh geography in which they live, are the common heritage of the Turkish people. In this context, the Kyrgyz people, who have features belonging to the Turkish steppe culture intensively, are an important society for traditional sports games. In addition, the most suitable geography for the study and study of traditional sports games is Kyrgyzstan. The main purpose of this research is to investigate the general attitude of local people towards traditional sports games. However, another purpose of this study is to reveal the perceptions of local people about the effects of traditional sports games on Kyrgyzstan tourism.

The universe of the research consists of local people living in Kyrgyzstan. However, due to the difficulty of reaching the entire universe, the local people living in Bishkek, who are thought to be able to represent the universe in the best way, were selected as a sample. In the field research, 550 people who

agreed to participate in the research were reached and 440 fully completed questionnaire forms were taken for evaluation. A questionnaire form was used as a data collection tool in the research. While preparing the questionnaire, the relevant literature was examined, and the questionnaires used in the studies conducted by Prayag et al. (2013: 635) and Silik (2014: 118) were used. There are two sections in the questionnaire form. In the first part, seven propositions related to the individual characteristics of the participants are given. The second part consists of thirty-three statements to determine the effects of traditional sports games on Kyrgyz tourism. On the scale, the level of participation of local people in the assessments about the effects of traditional sports games is rated as a 5-point Likert from the statement “I strongly disagree” to the statement “I strongly agree”.

To determine whether there is a significant difference due to the individual characteristics of respondents about the general attitude towards traditional sports games, the t-test and the ANOVA test were applied. Correlation analysis was performed to determine whether there is a relationship between the social cultural, environmental, economic, and political effects of traditional sports games and the general attitude perceptions of the participants towards the games. In addition, simple linear regression analyses were applied to determine the direction and level of the relationships detected by correlation analysis.

According to the research results, it has been found that the perceptions of local people about traditional sports games do not show a significant difference according to individual characteristics and there is a relationship between the general attitude towards traditional sports games and social, cultural, economic, political, and environmental influences at different levels. In addition, it is observed that traditional sports games have social, cultural, economic, environmental, and political effects on Kyrgyz tourism.

Based on the research results; traditional sports games raise the country's image of Kyrgyzstan in the international arena. Again, thanks to these games, there has been an increase in the number of tourists coming to Kyrgyzstan. In addition, important media organizations have paid attention to traditional sports games, thanks to which Kyrgyzstan has become well-known worldwide and positioned itself as a tourism country in Central Asia. It is thought that the World Nomadic Games, in which traditional sports games are exhibited, will be effective in transferring them to future generations by converting them into the format of the Olympic games in the form of “Traditional Sports Games of the Turkish World” and conducting them continuously and regularly and that traditional Turkish sports games can be protected against the globalizing world in this way. In addition, it should be noted that the infrastructure and superstructure investments required for the organization of traditional sports games should be environmentally friendly and sustainable and comply with service quality standards. In addition, attention should be paid to ensuring that the quality of life of local people does not deteriorate in the regions where traditional sports games will be held and to increase the contribution of local people to the games. On the other hand, it is extremely important that the promotional and advertising activities related to traditional sports games are conducted by professional advertising agencies and carried out systematically and in coordination with governments and local governments.

Moreover, it should be ensured to raise the awareness of the young generation towards the Turkish World by adding courses that introduce and encourage traditional sports games to the national education curricula of the Turkic World Countries in particular. This research is limited only to the local people living in Bishkek, and the sample group can be expanded to Kyrgyzstan as a whole or to different Central Asian countries in future studies. On the other hand, the research was limited to twenty-five different traditional sports games played in the World Nomadic Games.